

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Mattilsynet, Hovedkontoret
Felles postmottak
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Deres ref

Vår ref
201200237

Dato
10.02.2012

Rovviltforliket og oppfølging av saker som gjelder dyrevelferd for husdyr på beite

I felles brev til Direktoratet for naturforvaltning, Mattilsynet, rovviltnemndene og fylkesmennene 28. juli 2006 (S-2006/1685) ga daværende landbruks- og matminister og miljøvernminister en del føringer for samarbeid mellom offentlig forvaltning og andre berørte parter i oppfølging av rovviltpolitikken.

Siden dette brevet ble sendt, har Høyesterett i Rendalsdommen vurdert dyreeiers plikt etter dyrevelferdsloven til å beskytte sau og lam på utmarksbeite mot rovviltangrep, og følgelig også Mattilsynets kompetanse til å fatte vedtak i slike saker.

Rendalsdommen klargjør at Mattilsynet har hjemmel til å fatte vedtak om tidsbegrenset beitenekt begrunnet i dyrevelferdshensyn i en akutt faresituasjon. Dommen klargjør også at Mattilsynet ikke kan fatte vedtak om beitenekt og knytte varigheten av vedtaket til utvikling i rovviltforekomsten i det aktuelle området.

Rettsstilstanden slik den ble klarlagt i Rendalsdommen, er forutsatt videreført gjennom ny dyrevelferdslov som trådte i kraft 1. januar 2010. I den nye loven er det i tillegg fastsatt bestemmelser om økonomisk kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt p.g.a. fare for rovviltangrep. Det er i statsbudsjettet for 2012 foreslått avsatt 1 mill. kroner til slik kompensasjon.

Med beitenekt forstås i dette brevet vedtak hjemlet i dyrevelferdsloven som begrenser tradisjonell bruk av utmarksbeite geografisk og/eller over tid.

Rovviltforliket

Ved Representantforslag 163 S (2010-2011) og Stortingets behandling 17. juni 2011 ble det inngått et enstemmig rovviltforlik. Rovviltforliket legger til rette for reduserte tap av beitedyr til rovvilt og bedre dyrevelferd på beite. På flere områder vil det nye rovviltforliket innebære endringer i forvaltningspraksis. Forliket legger også en del føringer som ytterligere aktualiserer behovet for god samhandling mellom Mattilsynet og rovviltforvaltningen.

Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig.

Forlikspartene peker på at rovviltforvaltningen må baseres på en politikk der hensynet til å sikre overlevelse for alle de store rovviltartene i norsk natur må kombineres med en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet innenfor den todelte målsettingen.

Forliket innebærer at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Rovviltforliket gir forvaltningen større ansvar for reell tilrettelegging for næringsmessig beitebruk samtidig med at bestandsmålene skal nås. Forliket legger bl.a. sterkere vekt på differensiert forvaltning og på at rovviltforvaltningen skal intensivere tiltakene for å redusere faren for rovviltangrep i det som etter de regionale forvaltningsplanene er definert som prioriterte beiteområder.

Følgende formuleringer i rovviltforliket anses særlig relevante for Mattilsynet:

- *Det legges til grunn at rovdyrforvaltningen utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder*
- *Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydeligere. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein.*

Til orientering vedlegges brev fra Miljøverndepartementet 25. august 2011 til rovviltnemndene, Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennene om videre oppfølging av rovviltforliket 2011. I brevet gjennomgår Miljøverndepartementet sentrale momenter, endringer og videre prosesser som følger av det nye rovviltforliket på miljøområdet.

Det er Mattilsynet som har kompetansen til å definere hvilket skadenivå eller risikonivå som er forsvarlig ut fra dyrevelferdshensyn. Her som på andre områder, er det viktig at Mattilsynet legger vekt på enhetlighet i skjønnsutøvelsen.

Det er dyreeieren som skal ha kompetansen på hvordan dyrevelferden skal ivaretas i ulike driftsopplegg både på bruket og i utmarksbeiteperioden.

Når det gjelder skadeomfang og risiko for dyrelidelse forårsaket av rovvilt, har rovviltforvaltningen et særlig ansvar for å forvalte rovviltet slik at frittgående utmarksbeite kan drives forsvarlig innenfor prioriterte beiteområder, jf. rovviltforliket 2011 og regionale forvaltningsplaner for rovvilt.

Dialogen mellom rovviltmyndighetene (DN, fylkesmannen og rovviltnemndene) og Mattilsynet blir derfor avgjørende for at forsvarlig næringsdrift med beitedyr i utmark kan realiseres samtidig som vedtatt vern av rovvilt ivaretas, jf. intensjonen i rovviltforliket. Rovviltnemndene har praktisert ulik grad av differensiering i beite- og rovviltområder i sine regioner. Dette setter ytterligere krav til dialog og samhandling mellom etatene nasjonalt, regionalt og lokalt.

Med bakgrunn i rovviltforliket legger vi til grunn at Mattilsynets oppfølging av saker der det er dyrevelferdsmessige utfordringer p.g.a. fare for rovviltangrep, bør være noe ulik i prioriterte beiteområder og i prioriterte rovviltområder.

Oppfølging av fare for rovviltangrep i prioriterte beiteområder

Prioritert beiteområde er de deler av en forvaltningsregion hvor rovviltnemnden ikke ønsker etablering av yngling av rovvilt, og områder hvor beitedyr følgelig skal gis tydelig prioritet fremfor rovvilt. I prioriterte beiteområder skal rovviltforvaltningen praktisere en lav terskel for tillatelse til uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr og tamrein.

Stortinget forutsetter at rovviltforvaltningen skal utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder.

Stortingets forutsetning innebærer at rovviltforvaltningen har et betydelig ansvar for å begrense skade på og tap av beitedyr til rovvilt i prioriterte beiteområder.

Departementet legger derfor til grunn at Mattilsynet, som hovedregel, ikke skal fatte vedtak overfor dyreeier om forbud mot bruk av utmarksbeite p.g.a. fare for rovviltangrep i slike områder.

Dersom det skulle oppstå en fare-/tapssituasjon som etter Mattilsynets vurdering tilsier at pålegg om akutt nedsanking ville være aktuelt, og rovviltforvaltningen etter anmodning fra Mattilsynet ikke iverksetter nødvendige tiltak for å muliggjøre raskt

uttak av rovviltet (eller annet forebyggende tiltak som beskytter beitedyra), ber vi om at Mattilsynet umiddelbart orienterer departementet. Vi vil da ta saken opp med Miljøverndepartementet. I påvente av vedtak om og effektivering av felling må nødvendige andre forebyggende tiltak vurderes for å hindre dyrelidelse.

Vedtatt hjemlet i dyrevelferdsloven om beiterestriksjoner p.g.a. akutt rovviltfare i prioriterte beiteområder, vil etter departementets vurdering bare kunne være aktuelt dersom en akutt fare vedvarer p.g.a. at vedtatt og igangsatt felling eller annet tiltak ikke lykkes innen rimelig tid.

Oppfølging av fare for rovviltangrep i prioriterte rovviltområder

Prioritert rovviltområde er de deler av en forvaltningsregion hvor rovviltnemnden ønsker å oppnå det fastsatte regionale bestandsmålet for en angitt rovviltart. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet.

I disse områdene må dyrevelferdsutfordringer knyttet til fare for rovviltangrep på beitedyr følges opp i god samhandling mellom berørte parter slik det fremgår av tidligere omtalte brev av 28. juli 2006, og innenfor rammene av Høyesteretts dom i Rendalen-saken. Vedtak om beitenekt i akutte faresituasjoner (utsatt beiteslipp og akutt/tidlig nedsanking) antas å bli aktuelt i noen tilfeller.

De mer langsiktige dyrevelferdsutfordringene knyttet til vedvarende høye tap til rovvilt må primært løses gjennom god samhandling mellom brukeren, Mattilsynet og fylkesmannen/rovviltnemnden. Denne samhandlingen må i økende grad ta sikte på effektive forebyggende tiltak eller omstilling til annen produksjon. Stortinget viser i rovviltforliket til at behovet for omstilling vil øke i bjørneområder på grunn av fortetting av bestanden.

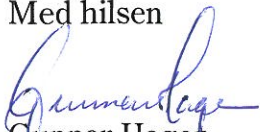
I mange tilfeller er et område definert som prioritert rovviltområde eksempelvis for jerv, men ikke for bjørn, gaupe og ulv. Dette innebærer at bruk av utmarksbeite skal tilpasses jerv som gis prioritet i området, mens det vil være lav terskel for å tillate uttak av gaupe, bjørn og ulv i et slikt område. I slike områder vil dialog om ulike forebyggende tiltak være aktuelt. Den viktigste tilpasningen med hensyn til jerv antas å være tidlig nedsanking. Dette er et av de forebyggende tiltakene det kan søkes om tilskudd (FKT-midler) til.

Avsluttende kommentar

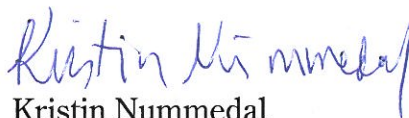
For ordens skyld vil vi understreke at dette brevet kun omhandler forvaltning av dyrevelferdsloven i saker som angår fare for rovviltangrep på beite. Det vil være besetninger der det er andre tapsårsaker enn rovvilt og hvor dyreeieren er forpliktet til å iverksette tapsreducerende tiltak. Her kan beiterestriksjoner være et av de påleggene Mattilsynet kan finne det riktig og nødvendig å gi.

Vi vil også understreke at departementet er tilfreds med at Mattilsynet prioriterer oppfølging av dyrevelferdsloven og at tilsynet i denne sammenheng også har oppmerksomhet på dyrevelferd for husdyr på beite.

Med hilsen

Gunnar Hagen
ekspedisjonssjef

Kristin Nummedal
avdelingsdirektør

Kopi: Miljøverndepartementet